



Evropský sociální fond. Praha & EU: Investujeme do vaší budoucnosti.

OBCHODNÍ AKADEMIE

Praha 2, Vinohradská 38

Projekt OPPA

CZ.2.17/3.1.00/34171



Název exkurze	Českým krasem		
	Typ: topografická; 10, resp. 15, resp. 17 zastávek (dle zvolené délky); 6 úkolů		
Organizace	Začátek: Smíchovské nádraží Konec A: Smíchovské nádraží Konec B: Smíchovské nádraží Konec C: Zličín	Náklady: cca 100 Kč Délka: 12 km, 6 h Délka: 16 km, 9 h Délka: 18 km, 10 h	
Hlavní pojmy	krasové jevy, jeskyně, štoly, těžba vápence, Sv. Jan pod Skalou, Bubovické vodopády, Karlštejn, Velká Amerika, Vojta Náprstek, sv. Ivan		
Přílohy	Mapa trasy , Metodické pokyny , Procvičovací test		

č.	přesun	zastávka	výklad
1	---	nádr. ČD Praha – Smíchov	Sraz – před pokladnami – přivítání, prezence, popis programu – odjezd do Berouna, v Berouně z nádraží vP po červené turistické značce
2	po červené turistické trase	na mostě nad řekou	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 1 Berounka – základní informace o řece a o CHKO Český kras
3	po červené turistické trase	na rozcestí	BEROUN – název asi z ital. Verona (něm. Bär = medvěd, je v měst. znaku, proto se zde chovají medvědi ze znám. večerníčku), od 13. st. <u>královské město</u> , od 18. st. vojen. posádka (<u>posádkové město</u>), ve 20. st. <u>okresní město</u> ; • od 19. st. v okolí těžba vápence v krasových oblastech, železniční spojení s místy těžby žel. rudy, na těžbu navázala prům. výroba – cementárny a železárny; za komunistů výstavba panelových sídlišť a dálnice D5, po r. 1989 se průmysl přeorientoval na lehký, historické jádro města zrekonstruováno
4	dál po červené	rozcestí červené a žluté	Dub na Herinkách – dnes již jen pařez, památný dub odumřel r. 1974, nový roste vedle; lesní společenstva dubových hájů si zde na mnoha místech zachovala původní ráz Cesta Vojty Náprstka • červená turistická trasa, po níž jdeme, je nejstarší dochovaná v Čechách ¹⁸⁸⁹ (úplně první vedla podél Vltavy u Svatojánských proudů, dnes zatopených) a současně jedna z nejfrekventovanějších , je centrální částí trasy číslo 0001, vznikla v 19. st. z popudu <u>Klubu českých turistů</u> , jehož zakladatelem byl V. Náprstek • Vojta Náprstek ¹⁸²⁶⁻⁹⁴ – studoval práva, ale za účast v revol. událostech 1848 musel opustit Rakousko a žil dlouho v USA, kde podnikal jako knihkupec a také se zajímal o indiánskou kulturu, po návratu etnograf (<u>Náprstkovo museum</u> z bývalého rodinného pivovaru), podporoval ženskou emancipaci, založil Klub českých turistů , přítel cestovatele Emila Holuba
5	dál po červené	na hřbitově pod kaplí	SV. JAN POD SKALOU – HŘBITOV Kaple sv. Maxmiliána s hrobkou rodiny Bergerů ¹⁸⁴⁹ – novogotika , historismus přesně napodobuje staré slohy, zde zřetelně vertikálita, lomené oblouky, kružba v oknech a na zábradlí, fiály vedle oken, kraby na vimperku nad portálem; arch. Bern. Grueber • kapli zbudoval JUDr. Maxmilián Berger ⁺¹⁸⁸⁴ , majitel svatojánského panství, předseda spolku pro postavení Národního divadla v Praze (ND je rovněž historismus, ale novorenesance)
6	po	před	

	červené ke klášteru	klášterem	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 2 Sv. Jan pod Skalou - klášter – <i>historie kláštera, osobnost sv. Ivana, geologie zdejšího místa, architektura jeskyně a kostela, pramen</i>
6a	vL vzhůru na skálu	na vrcholu	Svatojánská skála <ul style="list-style-type: none"> • devonský vápenec, vrchol 397 m nad mořem, vyhlídka ve výšce 375 m, převýšení nad údolím 210 m, uvnitř skály je několik nepřístupných jeskyní • <u>kaple Povýšení sv. Kříže</u> – zastřešuje renesanční sousoší¹⁶⁰² z místního červeného mramoru → představuje zázrak, k němuž dle pověsti na tomto místě došlo, poustevníku Ivanovi se zjevil sv. Jan Křtitel a předal mu dřevěný kříž k vymítání zlých duchů; sousoší nechal jako akt kajícího postavit maršál Heřman Kryštof Russworm, velitel vojsk císaře Rudolfa II. (známý díky své karikatuře ve filmu Císařův Pekař, hrál ho Zdeněk Štěpánek); kaple o 111 let mladší, pravděp. Kryštof Dientzenhofer, nástrop. freska Nalezení sv. Kříže císař. Helenou¹⁷⁶³ od J. V. Spitzera
7	zpět dolů ke klášteru a dál k autob. zastávce	před sousoším	SV. JAN POD SKALOU – MARIÁNSKÉ SOUSOŠÍ <ul style="list-style-type: none"> • pův. zde jen raně bar. socha P. Marie, později k ní z kláštera přeneseny vrch. bar. sochy světců¹⁷³¹: sv. Jan Křtitel a sv. Ivan, rozeznají se podle zvířecích atributů: sv. Jan bývá oděn ve velbloudí kůži a má u sebe beránka jako symbol toho, že je předchůdcem Pána Ježíše, Beránka Božího (vL), sv. Ivan (vP) je oblečen jako poustevník, u sebe má laň, s níž se přátelil, a v ruce kříž, co dostal od Jana Křtitele na vymítání zlých duchů; r. 1937 zničen sv. Jan couvajícím nákl. aut., nahr. kopií, r. 1964 vandalové urazili hlavu P. M., v l. 2005-10 rekonstrukce celého sousoší • <u>Obecná škola</u> – dnes hotel s restaurací (<i>možnost oběda</i>) • říčka <u>Loděnice</u> – lidově Kačák, protéká Českým krasem, ústí do Berounky, podílí se na erozi vápence a vytváří kaňonovité údolí
8a	po žluté turistické trase	na rozcestí	V Kozle <ul style="list-style-type: none"> • blízko ústí Loděnice do Berounky, nedaleko vP bývalé vápencové lomy (lom zvaný Alkazar, dříve oblíbený trampy, dnes filmaři), lomy na konci války prokopány podzemními štolami pro plánovanou nacistickou podzemní továrnu • na skále nad lomy pozůstatky raně středověk. hradiště, místo osídl. již v d. bronzové • dále ve skále nad cestou podél Berounky Barrandova jeskyně (nepřístupná)
9a	vP po žluté	před obcí	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 3a Srbsko – <i>původ názvu obce, souvislost s nedalekým hradištěm Tetín</i>
10a	přes řeku, za lávkou vL a dál k vlaku	zastávka vlaku	• <i>návrat vlakem zpět na Smíchovské nádraží, ukončení exkurze varianty A</i>
8b	vzhůru vP po červené	rozcestí, kříž. se zelenou	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 3bc Propadlé vody – <i>krasové jevy v údolí, okolní příroda, dnešní význam Solvayových lomů a objasnění vzniku pojmu „kovárna Rakouska-Uherska“</i>
9b	dál po červené	rozcestí červ. a modré, u suchého stromu	Doutnáč <ul style="list-style-type: none"> • kopec (433 m n. m.) vyhlášený bezzásahovou oblastí²⁰⁰⁴, vznikne zde prales s přirozenou druhovou skladbou stromů – javor klen a babyka, buk, habr, dub šípák • specifické klimatické poměry zde vytvářejí lesostep, rozdíly teplot na severním a jižním svahu jsou v létě přes 10°C, teplotní inverse na podzim a v zimě (na kopci tepleji než v údolí)
10b	dál po červené (pozor na správnou	nad vodopády	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 4bc Bubovické vodopády – <i>popis zdejších krasových jevů</i>

	cestu)		
11	dál po červené (pozor na uklouznutí)	za rozcestím se žlutou	Králova studně <ul style="list-style-type: none"> • <i>od cesty vL</i>, jeden z mála povrchových pramenů v Českém krasu • <u>pověst</u>: objevil ho Karel IV. na projížďce z Karlštejna, u něj odpočíval a rozjímal • <u>Národní přírodní rezervace Karlštejn</u>¹⁹⁵⁵ – největší v Českém krasu (1547 ha), od r. 2000 evropsky významná lokalita • <u>okolní fauna</u> je pestrá, žijí zde i vzácní živočichové – ptáci včelojed lesní, budníček lesní, krutihlav obecný, strakapoud prostřední, pěnice vlašská, z plazů užovka hladká, z obojživelníků mlok skvrnitý, čolek velký
12	dál po červené	rozcestí u dubu	Dub Sedmi bratří <ul style="list-style-type: none"> • <u>pověst</u>: sedm bratrů loupežníků si pod ním dělilo kořist • dub letní, stáří cca 350 let, obvod 460 cm, výška 16 m, původně hraniční, dnes památný strom, asi největší v Č. krasu
13 b	dál po červené	u hradu	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 5b Karlštejn – historie hradu, jeho kulturně-historický význam, role Josefa Mockera při přestavbě
14 b	dál po červené, na rozc. vP po žluté	střed obce	KARLŠTEJN – MĚSTYS <ul style="list-style-type: none"> • má dvě části, tato jsou Budňany, za řekou je Poučnick • podél silnice domy s novorenesančními štíty • kostel sv. Palmácie (<i>dole vP</i>) přestavěn za Vladislava Jagellonského v pozdní gotice, vzácná je sklípková klenba presbytáře • v okolí městysu vinice, jejich tradice sahá ke Karlovi IV., v obci Výzkumná stanice vinařská Karlštejn • v obci též Museum betlémů a Dům hodin • ocelový obloukový most přes Berounku z r. 1998
15 b	po žluté za most k vlaku	zastávka vlaku	<ul style="list-style-type: none"> • <i>návrat vlakem zpět na Smíchovské nádraží, ukončení exkurze varianty B</i>
13 c	zpět a dál po žluté	vyhlídka do lomu	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 5c Lom Rešná (Malá Amerika) – původ názvu, vznik a účel zdejších lomů, objasnění termínu „český inženýr“
14 c	vL cestou kolem zbořené budovy	ohniště mezi skalními vchody	Modlitebna <ul style="list-style-type: none"> • jeden z mnoha systémů podzemních štol, přístupný na vlastní nebezpečí, využívaný trampy – <i>možnost přespání</i> • uvnitř štoly zbytky důlního zařízení; průchod do lomů Liščí a Želva, na konci zával • o patro níž se nachází pověstná Hagenova štola, opředaná množstvím moderních <u>pověstí</u> (Hagen, nacističtí zahynuvší dle pověsti na konci války ve štole, je nejmladší české strašidlo, nezvaní návštěvníci štoly zažili řadu nevysvětlitelných jevů včetně ohrožení života)
15 c	zpět na žlutou, po ní dál vL podél lomu Kanada	vyhlídka Mexiko; lze se i napojit na trasu Velká Amerika	→ ÚKOL PRO STUDENTY č. 6 Lom Mexiko – historie zdejších lomů, rozměry a tragická role tohoto lomu v 50. letech
16	dál po žluté	vyhlídky ze záp. a z východu	Lom Velká Amerika, jinak též Východní lom <ul style="list-style-type: none"> • vzhledem (nikoliv měřítkem) připomíná Grand Canyon na řece Colorado v Americe → název, přeneseně pro všechny zdejší lomy • největší a nejhlubší zdejší lom, délka 750 m, šířka 150 m, hloubka 80 m,

			v nadmořské výšce 322 m – 335 m zatopen <ul style="list-style-type: none"> • využít při natáčení filmů Limonádový Joe a Malá mořská víla • nerespektování zákazu vstupu občas vede k vážným úrazům
17	za vyhl. vP	zastávka bus	<ul style="list-style-type: none"> • <i>návrat autobusem na nádraží Praha – Zličín, ukončení exkurze varianty C</i>
Konec			

Zpracoval Mgr. Milan Brožek, OA Vinohradská, verze 31-08-13